

Weidevogelbescherming

Weidevogels zijn diverse vogelsoorten waarvan het grootste deel van de populatie broedt op het (open) boerenland. Het gaat om steltlopersoorten als Kievit, scholekster, grutto en tureluur, maar ook eendensoorten en zangvogels zoals de graspieper en de veldleeuwerik.

Ze leggen hun eieren in een kuiltje op de grond. Na enkele weken komen de eieren uit en gaan de jongen op pad op zoek naar voedsel. Bij de zangvogels blijven de jongen nog enige tijd in het nest om gevoerd te worden. De jongen hebben enkele weken nodig om vliegvlug te kunnen worden.

Bedreigd

De wijze van broeden, maakt weidevogels zeer kwetsbaar voor allerlei landbewerkingen zoals rollen, eggen, bemesten, maaien en beweiden. Deze landbewerkingen vinden met grote machines en met korte opeenvolgende perioden plaats. De kans dat daardoor nesten of jongen sneuvelen is dan ook groot. Vanwege de intensivering van de landbouw en het verdwijnen van hun leefgebieden zijn de weidevogels bedreigd. Een groot deel van de wereldwijde populatie broedt in Nederland, dus zijn we verantwoordelijk voor het behoud van de hele soort.

Weidevogelbescherming

Sinds halverwege de jaren '70 zijn er vele maatregelen genomen om de weidevogels te beschermen. In de eerste plaats door weidevogelreservaten die door natuurterreinbeheerders worden beheerd. Daarnaast door de aanwijzing van gebieden waar agrariërs tegen vergoeding hun bedrijfsvoering kunnen aanpassen ten gunste van de weidevogels.

Het is bijna 20 jaar geleden dat vanuit Landschapsbeheer Nederland de eerste serieuze stappen werden gezet om de weidevogelbescherming op het gewone boerenland professioneler te organiseren.

Dit is gebeurd door de inzet van steeds meer vrijwilligers. Zij sporen in samenwerking met de boeren de nesten op, zodat deze bij de werkzaamheden kunnen worden ontzien. De laatste jaren is er ook steeds meer aandacht gekomen voor de bescherming van kuikens.

Vrijwilligers

In Brabant vormen ruim 700 vrijwillige weidevogelbeschermers, georganiseerd in 40 groepen, een essentiële schakel. Zij weten waar de vogels broeden, ze houden contact met hun boeren en werken er intensief mee samen, registreren de gegevens en sluiten overeenkomsten af met deelnemers aan proefprojecten. De algehele coördinatie van de weidevogelbescherming in Brabant is ondergebracht bij

Kievitsnest met jongen

het Coördinatiepunt Landschapsbeheer en wordt uitgevoerd door de coördinator soortenbescherming, Jochem Sloothaak. Het Coördinatiepunt ondersteunt, initieert en faciliteert de groepen, wat inhoudt dat we nieuwe kansen oppakken en ervoor zorgen dat de beschermers de middelen krijgen om goed werk te doen. Die ondersteuning bestaat in eerste instantie uit het

delen van kennis (cursus en opleiding) en beschikbaar stellen van materiaal (registratieboekjes en PDA's met GPS). Gedurende het weidevogelseizoen worden de weidevogelgroepen in het veld begeleid en getraind door veldmedewerkers van het Coördinatiepunt.

Materiaal

Om ervoor te zorgen dat ruim 700 beschermers hun werk goed kunnen uitvoeren, is een hoop materiaal nodig. Dit materiaal wordt beschikbaar gesteld door het Coördinatiepunt en grotendeels gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant. Voorafgaand aan het seizoen kunnen groepen zelf aangeven welk materiaal ze nodig hebben en in welke hoeveelheid. Het meeste wordt na afloop van de provinciale jaaravond uitgereikt. Ook leent het Coördinatiepunt verschillende voorlichtingsmaterialen uit zoals een fotostand, posters, brochures, opgezette vogels en kunsteieren.

Bescherming van een Kievitsnest op maisland

De belangrijkste soorten weidevogels

De **kievit** is de talrijkste weidevogel in onze provincie. In het voorjaar buitelen ze luid roepend boven de nog kale akkers om hun territorium te verdedigen. Als eerste weidevogel leggen ze hun eieren in een vrijwel kaal nestje op de grond. Beschermen van de legsels is noodzakelijk omdat in deze perioden veel bewerkingen plaatsvinden zoals ploegen, eggen, mesten en zaaien. Eenmaal uitgekomen zoeken jonge kievit pullen akkerranden of kort (beweid) grasland op om in op te groeien.

De **grutto** komt elk jaar uit Afrika naar Nederland om hier te broeden. Ze zoeken hier open gebieden met veel grasland, zoals beekdalen, kleipolders en komgronden in het rivierengebied. De eieren worden gelegd in lang gras en zijn

daardoor zeer goed verborgen. Wanneer weidevogelbeschermers de nesten weten te vinden kan er ruim omheen gemaaid worden, zodat er veilig gebroed kan worden. Jonge grutto's leven ook weer graag in het lange gras, zodat er bij een volgende maaibeurt weer goed op gelet moet worden!

De **scholekster** is een echte akkervogel. Pas na de meeste landbewerkingen worden de eieren gelegd. In tegenstelling tot de meeste andere weidevogelsoorten worden jonge scholeksters door de ouders gevoerd.

De **wulp** broed vrijwel uitsluitend in grasland en komt jaarlijks terug naar exact dezelfde broedplaats. De jodelende roep is van grote afstand te horen. Eenmaal aan het broeden laat de wulp zich nauwelijks nog zien.

De **patrijs** is bij uitstek een akkervogel waarvan de grootste aantallen zijn te vinden op de zandgronden. De soort heeft een voorkeur voor akkerranden. De **gele kwikstaart** heeft een voorkeur voor open landbouwgebieden met een dichte vegetatie van 40 tot 65 cm. hoogte. Het zijn insecteneters. 'Gele kwikken' wippen de staart regelmatig met felle schokkende bewegingen op en neer: het typische 'kwikken' van de staart.

De **veldleeuwerik** valt op door de lang aangehouden, kletsende zang die hoog in de lucht wordt uitgevoerd. Als broedplaats worden akkerranden, bloemrijk grasland en braakliggende akkers uitgekozen.

Foto's: Brabants Landschap (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Egbert Koopmans, 's-Hertogenbosch

Datum: 1 januari 2016

Colofon

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80

5076 ZH Haaren

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

T 0411 - 66 40 10

Algemeen

T 0411 - 62 27 75

info@brabantslandschap.nl

www.brabantslandschap.nl

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

Coördinatiepunt Landschapsbeheer